

POSTANOWIENIE

25 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 25 stycznia 2024 r. w Warszawie
na skutek odwołania A. spółki akcyjnej w P.
od postanowienia Sądu Najwyższego z 28 lutego 2023 r., III CB 13/23,
w sprawie z wniosku A. spółki akcyjnej w P.
o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Szanciło
wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie II CSKP 638/22

**uchyla postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lutego 2023 r,
III CB 13/23 i umarza postępowanie z wniosku A. spółki akcyjnej
w P. o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego
Tomasza Szanciło wymogów niezawisłości i bezstronności w
sprawie II CSKP 638/22.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną A. S.A. w P. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 26 listopada 2019 r., I ACa 457/18, rozstrzygającego skargę Skarbu Państwa - Ministra Infrastruktury przeciwko A. S.A. w P. o uchylenie wyroku Trybunału Arbitrażowego *ad hoc* UNICITAL z dnia 20 marca 2013 r. sprostowanego w dniu 30 kwietnia 2013 r. (II CSKP 638/22), do składu Sądu Najwyższego został wyznaczony m.in. SSN Tomasz Szanciło, odnośnie do którego A. S.A. w P. złożyła wniosek o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności, na podstawie art. 29 § 5 i n. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1093; dalej: „u.S.N.”), z uwagi na powołanie sędziego Tomasza Szanciło na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek

Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3; dalej: „ustawa z 8 grudnia 2017”).

Postanowieniem z 28 lutego 2023 r., III CB 13/23, Sąd Najwyższy oddalił wniosek A. S.A. w P. o zbadanie spełnienia przez SSN Tomasza Szanciło wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie II CSKP 638/22.

W odwołaniu A. S.A. w P. wniosła o zmianę powyższego orzeczenia i stwierdzenie, że SSN Tomasz Szanciło nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności, a ponadto o przekazanie tego odwołania do rozpoznania składowi 7 sędziów Sądu Najwyższego wylosowanemu z pominięciem sędziów powołanych przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie przepisów ustawy z 8 grudnia 2017 r.

Do składu zostało wylosowanych 7 sędziów Sądu Najwyższego.

Pismem z 19 października 2023 r. A. S.A. w P. cofnęła skargę kasacyjną w sprawie II CSKP 638/22 i postanowieniem z 30 listopada 2023 r. Sąd Najwyższy umorzył postępowanie kasacyjne w tejże sprawie.

W piśmie z 10 listopada 2023 r. A. S.A. w P. wskazała, że w związku z cofnięciem skargi kasacyjnej w sprawie II CSKP 638/22 rozpoznanie wniosku o zbadanie spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności przez wyznaczonego do rozpoznania tej skargi SSN Tomasza Szanciło oraz kontynuowanie postępowania odwoławczego w tej sprawie stało się zbędne i wniosła o umorzenie postępowań o sygn. III CBO 1/23 i III CB 13/23. Odpis tego pisma został doręczony Skarbowi Państwa - Ministrowi Infrastruktury (zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej) w trybie art. 132 § 1 k.p.c. (k. 156) oraz sędziemu Sądu Najwyższego Tomaszowi Szanciło (k. 164-165).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Sąd Najwyższy rozpoznaje wniosek o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności w składzie 5 sędziów

Sądu Najwyższego (art. 29 § 15 u.S.N.), natomiast od postanowienia wydanego na skutek rozpoznania takiego wniosku przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego (art. 29 § 21 u.S.N.).

Zgodnie z art. 29 § 24 u.S.N. w sprawach nieuregulowanych w ustawie o Sądzie Najwyższym do postępowania toczącego się na skutek wniosku o zbadanie przez sędziego Sadu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz postępowania odwoławczego stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu obowiązujące w postępowaniu, którego dotyczy wniosek.

Zważywszy na to, że sprawa II CSKP 638/22 ma charakter cywilny, mają zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego.

2. Wobec cofnięcia skargi kasacyjnej w sprawie II CSKP 638/22 i umorzenia postępowania kasacyjnego, postępowanie w przedmiocie wniosku A. S.A. w P. o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Szanciło wymogów niezawisłości i bezstronności stało się w całości (czyli od momentu jego wszczęcia, a nie tylko w zakresie postępowania odwoławczego) zbędne w rozumieniu art. 355 k.p.c. w zw. z art. 29 § 24 u.S.N. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., tym bardziej że rozstrzygnięcie w przedmiocie zbadania spełnienia przez konkretnego sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności nie rozciąga się na inne sprawy z udziałem tego sędziego, co wynika z art. 29 § 18 zdanie drugie u.S.N.

Zaistniała w postępowaniu odwoławczym bezprzedmiotowość całego postępowania wywołanego wnioskiem o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, uzasadnia uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego wydanego w pierwszej instancji i umorzenie postępowania w sprawie wywołanej wnioskiem o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Szanciło wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie II CSKP 638/22, na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 29 § 24 u.S.N. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 386 § 3 k.p.c. Ponadto z treści powołanego pisma z 10 listopada 2023 r. wynika wyraźnie, że wnioskodawca nie podtrzymuje wniosku ani odwołania, co również

w oczywisty sposób uzasadnia umorzenie całego postępowania, a do tego konieczne staje się wcześniejsze uchylenie postanowienia z 28 lutego 2023 r.

3 .Niniejsze postanowienie zostało wydane w składzie jednoosobowym. Jakkolwiek do rozpoznania odwołania od postanowienia Sądu Najwyższego pierwszej instancji został wylosowany 7 osobowy skład, ale taki skład jest wymagany do merytorycznego rozpoznania odwołania. Tymczasem wobec bezprzedmiotowości w ogóle postępowania w przedmiocie wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania odwołania, a skoro tak, to ma zastosowanie art. 29 § 24 u.S.N. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i 397 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., po uwzględnieniu brzmienia art. 397 § 1 k.p.c. w wersji wynikającej z art. 1 pkt 20, art. 32 ust. 1 oraz art. 40 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy-Kodeks postępowania cywilnego, ustawy-Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1860). Przepis ten stanowi, że sąd rozpoznaje zażalenie w składzie jednego sędziego. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na praktykę orzeczniczą w Sądzie Najwyższym, gdy po wylosowaniu 5 osobowego składu w pierwszej instancji, Sąd Najwyższy odrzuca wniosek (z przyczyn natury formalnej) o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności w składzie jednego sędziego (zob. np. postanowienia z 9 listopada 2023 r., III CB 45/23, z 9 maja 2023 r., III CB 8/22 i z 28 marca 2023 r., III CB 16/22). Ponadto zauważyć należy, że w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzeka w wieloosobowym składzie, gdy rozpoznaje skargę kasacyjną, zaś w pozostałych wypadkach w składzie jednego sędziego (por. art. 398¹⁰ k.p.c.), jak przykładowo w razie cofnięcia skargi kasacyjnej.

4. Wprawdzie na pierwszy rzut oka może się wydawać nieco ekstremalnym rozwiązaniem uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego pierwszej instancji wydanego w składzie 5 osobowym przez Sąd Najwyższy - odwoławczy w składzie jednego sędziego, ale uchylenie to (w trybie art. art. 29 § 24 u.S.N. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 386 § 3 k.p.c.) ma charakter tylko porządkujący i czysto formalny, a nie merytoryczny; sąd odwoławczy w tym wypadku nawet nie bada, czy orzeczenie sądu pierwszej instancji jest ważne.

Wieloosobowe składy sądów (odpowiednio 5 i 7 osobowe) w sprawach zainicjowanych wnioskiem o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz odwołania w tym przedmiocie, zostały zastrzeżone odnośnie do merytorycznego rozpoznania wniosku i odwołania. Trzeba nadmienić, że ustawodawca tak skonstruował tzw. postępowanie testowe, że w obu instancjach ma łącznie orzekać 12 zawodowych sędziów Sądu Najwyższego, pomimo że tego rodzaju sprawy poziomem skomplikowania i podobieństwem przedmiotu odpowiadają sprawom o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego na podstawie art. 48 i 49 k.p.c., które są rozpoznawane jednoosobowo w jednoinstancyjnym postępowaniu (zob. na przykładzie niniejszej sprawy k. 53-148, 158-162, pokazującej również kuriozalne a zarazem groteskowe konsekwencje związane ze sposobem normatywnej regulacji spraw z tzw. wniosków testowych, godzących w wizerunek Sądu Najwyższego). Ustawodawca z jednej strony rozbudował składy w tego rodzaju incydentalnych sprawach do „niebotycznych” rozmiarów (12 sędziów Sądu Najwyższego, w sytuacji powszechnie znanego problemu zaległości w rozpoznaniu zwykłych spraw w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego; nie wiadomo jak do tego mają się konstytucyjne [art. 45 ust. 1), konwencyjne [art. 6 ust. 1] i unijne [art. 47 akapit drugi KPP] gwarancje do rozpoznawania spraw w rozsądnym terminie), zaś sprawy co do istoty sprawy i to niekiedy bardzo skomplikowane oraz wielowątkowe są rozpoznawane łącznie przez 5 sędziów zawodowych, a w porywach przez 7 sędziów zawodowych (po jednym w pierwszej instancji [art. 47 k.p.c.], po jednym lub trzech w drugiej instancji [zob. art. 367¹ k.p.c.] i trzech w postępowaniu kasacyjnym).

Wreszcie na koniec należy zwrócić uwagę na wyraźną tendencję ustawodawcy, aby rozstrzygnięcia o charakterze formalnym, nawet w sprawach, dla których co do istoty sprawy, przewidziane są składy wieloosobowe, były rozstrzygane w składach jednoosobowych (zob. art. 367¹§ 2 k.p.c. oraz art. 398¹⁰ k.p.c.).

(M.M.)

[a]